

4. Alex Weissberg: *Advocate for the Dead: The Story of Joel Brand*. André Deutsch, London, 1958, 65. o.; *Der Kastner-Bericht*, 53. o.

5. C. A. Macartney, 2:231. o. Miként a későbbi események világosan bebizonyították, a legtöbben megelégedtek azzal, hogy óvták a kormányt; ők maguk sem készültek fel a megfelelő ellenállásra. További részleteket lásd a 29. fejezetben.

6. Kállay háború alatti határozatlanságát a háború után még néhány legközelebbi szövetségese is bírálta. Nagy Vilmos, Kállay korábbi honvédelmi minisztere például emlékirataiban azt állítja, hogy ahelyett, hogy Janus-arcú politikát folytatott volna, Kállay azzal menthette volna meg Magyarországot jövőjét, ha világosan állást foglal a háborúban való további részvétellel szemben. Nagy Vilmos: *Végzetes esztendőnk, 1938–1945*. Körmendy, Bp., 1946, 157. o.

7. A nyugati szövetségesek képviselőivel való különféle kapcsolatfelvételekről és tárgyalásokról lásd C. A. Macartney, 2:209–218. o. A nyugati szövetségesekkel való közvetlen kapcsolatok esetleges létesítésére közvetítőként Charles Telfer Howie ezredes kínálkozott, egy német hadifogolytáborból megszökött dél-afrikai tiszt, akinek valamilyen módon sikerült menedékre lennie Magyarországon. Howie szerepéről további részleteket lásd Szent-Iványi Sándor: *A Howie-epizód. Menóra–Egyenlőség*, Toronto, 1974. október 19., 6. o. Lásd még a 7. fejezetet.

8. A levél szövege megtalálható: *Horthy Miklós titkos iratai*. Szerk.: Szinai Miklós–Szűcs László. Kossuth, Bp., 1963, 408–410. o.

9. Az arról szóló megállapodást, hogy a küldöttséget Magyarországra küldik, azokon a tárgyalásokon dolgozták ki, amelyeken Bakácz-Besseney György, korábbi párizsi és berni követ, Allen W. Dulles, svájci OSS-főnök és Royall Tyler, a berni amerikai követség munkatársa vett részt. A delegáció, amelyet egy ezredes vezetett, a március 16-áról 17-ére virradó éjjel érkezett meg, de néhány nappal később valamennyi tagját letartóztatták Újszászy István vezérőrnaggyal, a belügyminisztérium Államvédelmi Központjának akkori vezetőjével és Kádár Gyula ezredessel, a vezérkar kémelhárító szolgálatának fejevel együtt; mindketten részt vettek a delegáció fogadásán. C. A. Macartney, 2:255. o. Lásd továbbá Kállay, *i. m.*, 219., 386–387. o. Részletesen számol be az epizódról Hans Geschke SS-Standartenführer, a Magyarországon tartózkodó német biztonsági rendőrség és szolgálat vezetője, akinek Otto Winkelmannhoz címzett jelentésének másolatát később átadták Sztójay Dömének, egy másik másolatot pedig Veessenmayernak küldtek el a német külügyminisztériumba. IV 3-213/44 g. Rs. sz. dokumentum a bonni Német Külügyi Levéltárban. Lásd még Florimond Duke: *Name, Rank, and Serial Number*. Meredith Press, New York, 1969.

10. A minisztériumok perének jegyzőkönyve (IV. törvényszék, IX. eset). 1948, 12 224. o. Idézi C. A. Macartney, 2:223. o.

11. Walter Warlimont: *Inside Hitler's Headquarters, 1939–1945*. Praeger, New York, 1964, 412–413. o.

12. Egyes források szerint az emlékirat szerzője Ernst Kienast, a Reichstag-iroda akkori igazgatója volt. C. A. Macartney, 2:225. o. Az emlékirat szövegét D-679. sorszámú dokumentumként közli: *IMT*, 35:358–365. o. A magyar szöveget lásd: *Magyarország és a második világháború*. Szerk.: Zsigmond László, Ádám Magda, Juhász Gyula, Kerekes Lajos. Kossuth, Bp., 1961, 443–447. o. Höttl beszámolóját lásd Wilhelm Hoettl: *The Secret Front*. Praeger, New York, 1954, 196–197. o. Höttl szerint az emlékiratot Walter Hewel, a külügyminisztériumnak a Führer főhadiszállásán lévő rangidős összekötő tisztje adta át Hitlernek. További részleteket lásd C. A. Macartney, 2:217–218. o. Lásd még a Höttlrel a hetvenes évek